

חיילים נגד השתיקה. היו פעילים במאבק נגד המיליטריזם, אחרי ששירתו בה. כולם היו נתונים במצוקה נפשית עמוקה — מצוקה שהוסיפה כבוד להם ולציבור שמתוכו באו.

עיתונות דנקר ושיף: מילחמה אחרת

כל מילחמה היא מיבון לעיתונות. היא מבליטה את מעלותיה ומגדעותיה, ומביאה את אלה ואת אלה לשיאן. במילחמת-הלבנון לא הצטיינה העיתונות. כימעט כולה גרתמה מדי יום ביומו למכונת הכיבוש ושיטת-הסחף ש"הפעילו יוזמי המיבצע, ובראשם אריאל שרון. כלפי הציבור הישראלי, אם נכון הוא כי בשום מילחמה לא שיקרה הממשלה לציבור שלה כמו במילחמה זו. הרי יש לעיתונות האלקטרונית והכתובה חלק רב בכך.

מושגים מובהקים של שיטת-מוח כמו "מחבלים", קיי גי מרצחים", "להדק את המצור", "לכתוש", שבאו להכיר את הקרקע לביצוע פעשיזוועה כמו הפצצת ביירות ומחנות-הסליטים. היו לחסי-הקה של העיתונות.

במילחמה לא הגיעו העיתונאים לקרהאש. הם ישבו בעורף ההתחרו ביניהם בכתיבת כתבות-קייטש.

הסקום העיתונאי הגדול ביותר של השנה היה בלי ספק למעשה שהיכה הד בעולם כולו: המסע העיתונאי של שלושת חברי מערכת העולם הזה שחצו את קרהאש בביירות, סירו בעיר המערבית, ריאינו את יאסר ערפאת ונפגשו עם השבוי הישראלי. אך מעשה זה סטול מלהי כלל בתחרות על התואר איש-העיתונות של השנה. מפני שאין משתפים בה את חברי מערכת זו.

גם עיתונאים אחרים הגיעו לביירות המערבית. שניים עשו זאת בדרכונים זרים: אליעזר שטרנאך, איש ידו עות אחרונות, שסייר בביירות המערבית וריאינו את ג'ורג' חבש, ואייבי נתן, שנלקח גם הוא לסיור על-ידי דובר אש"ף ונתקל בערפאת ברחוב. לאחר מכן שהה אמנון קפלרון הישראלי, בשם העיתון הצרפתי לה מונד. בביירות המערבית, וריאינו אף הוא את ערפאת. בין העיתונאים המעטים שהצטיינו במהלך המילחמה היה אמנון דנקר, איש הארץ, שהתעלה והגיע לרמה חדשה בסידרה של כתבות — ספק דיווחים עיתונאיים מוטורים, ספק סיפורים קצרים — שתוארו את הצד האפל של המילחמה.

אך כמנתח של מהלכי המילחמה עצמה עלה על כולם הכתב הצבאי של הארץ, זאב שיף, שלט בים שטיפת-המח כעיתונאי עצמאי. בלתי-משוחד, אשר העז להציג ביע על הכישלונות הצבאיים-מדיניים של המילחמה, אם כי לא פעם רק במרמז. שיף זכה במחמאה מתורה כאשר סיפר יאסר ערפאת עצמו, בראיון בהעולם הזה כי הוא קורא באופן קבוע את מאמריו של שיף.

לציון מיוחד היתה ראויה גם אוריאלנה סאלאצ'י, העיתונאית האיטלקיה שריאינה את אריאל שרון — ונתנה דוגמה לחקירה עיתונאית חושפנית, שאף כתב ישראלי לא העז לערוך לשר האימנטי.

ביום ההפצצה הגדולה על ביירות, שזעזעה את העולם כולו, לא היו בכנסת אלא מאיר וידנר ותופיק זיאד, שעשו אקט של מחאה, ושגורשו מן האולם על-ידי סבידור. באותו יום זכו השניים באהדה גם מצד אזרחים שלא היו חולמים להצביע אי-פעם בעד סיעה קומוניסטית.

האופוזיציה שבתוך האופוזיציה מצאה את עצמה במצב עגום. במיסלגת-העבודה היה יוסי שריד בודד. כשהלם על פרישה כדי להקים מיסלגת-שלום עם מפ"ם, התחוויר לו שמפ"ם לא תפרוש. שריד, שהצטיין בימי המילחמה בניחול מערכה מילולית עיקבית נגדה, מצא את עצמו במצוקה כאשר הזמן פומבית על-ידי עיצאם סרטאווי, גיבור-השלום הפלסטיני, להיפגש עימו בסאריס. המנהיג הפלסטיני הזכיר גם את מוטסה גור, ויקטור שם-טוב והזמר ותר. כולם חששו לבוא, ומצאו לכך תירוצים שונים — אף ששריד עצמו הכריז לפני המילחמה בסאריס שהוא רוצה להיפגש עם סרטאווי. כדרכם של ערבים במפ"ם, לא הסתפק מוחמד ותד בדחיית ההזמנה, אלא חיפה על חוסר זה של אומץ-לב בהכפשת אנשי-שלום אמיצים יותר.

בסוף תשמ"ב קמה התיקוה שכנסת זו תתפרק בקרוב. היא הגרועה בכנסות ישראל.

דת

בורג: נגד אבא

החמונה בשערי בית-הגתיות של נמל-התעופה בן-גוריון היתה חסרת תקדים בישראל, הזוכירה תמונת מארצות אחרות. עובדי אל-על חסמו את הכניסה לפני כל הבאים שהיתה להם חזות דתית. יהודים חובשי כיפות ושטרמלים, לבושים בקאפוטות, ויהודימת בעלות מיט חותי-ראש ושרוולים ארוכים עמדו חסרי-אונים מול עובדים וועמים.

האיש שגרם למחזה זה היה אברהם שפירא, איש אגודת-ישראל. הוא הצליח להשיג את דת ישראל על המונים רחבים כפי שלא הצליח אף עסקן דתי לפני. שפירא השמן, בעל הזקן הארוך והחיוך טוב-הלב, נראה לרבים כמנכ"ל המדינה. הוא נתן פקודות לממשלה, כמו שילוק, במחזהו של ויליאם שייקספיר, הסוחר מוונציה, הוא תבע את ליטרת-הבשר, שהגיעה לו על פי החוזה הקואליציוני. בשיא פעולתו, תבע את הפסקת הטיסות של אל-על שבחתום, ומנחם בגין כפה זאת על הממשלה ועל החברה.

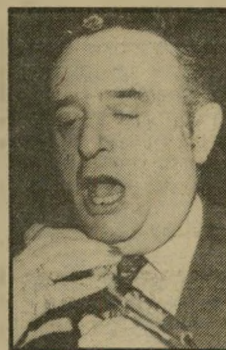
התוצאה היתה מילחמת-דת, שלא היתה דומה לה בתולדות ישראל. קרוב לוודאי כי מילחמה זו, שהופסקה זמנית על פי צו של בית-הדין-משפט, תטיל את מוראה על תשמ"ג.

מול הקו התוקפני של שפירא ואדונו, גדולי התורה, שעורר התנגדות כה עזה לדת, דווקא בשעה שתגועה גדולה של חוררים-בתשובה וחוזרות-בתשובה יצרה אופנה חדשה, נשמעו כמה קולות נגדיים מן המחנה הדתי. אחד מהם היה קולו של הרב הצעיר עמרי בק, שהטריח את עצמו לנמל-התעופה כדי לעודד דווקא את עובדי אל-על, שעמדו במרעים נגד אגודת-ישראל.

אך האנטי-דתיה האמיתית לשפירא היה אדם, שהעמיד את מיצות המוסר היהודי מעל לעניינים של מיצות פורמליות. אברהם (אברום) בורג, בנו של שר הפנים, יצא לפתע מאלמוניותו, בעל כורחו, כאשר האירה אלומת-הפירסום את קבוצת החיילים שיצאו למחות נגד מילחמת-הלבנון. בשעה שאביו, יוסף בורג, הציג והחלקלק, הופיע בעצרת-המונים למען המילחמה, שהוא התנגד לה בסתר-ליבו, הופיע הבן באסיפות נגד המילחמה והטיפ נגדה בשם דתי-ישראלי וערכי המוסר של היהדות. בעיני הציבור הישראלי החילוני, שמתרגל לראות את הדתיות כדמית הקנאים החשוכים של גוש-אמונים ושונאי הערבים המושבעים של ישיבות-ההסדר, היתה דמותו של אברום בורג בבחינת התגלות. היא הוכיחה שיש גם דת יהודית אחרת, הומאנית וליברלית — אף שדת זו כימעט ונכחיתה בישראל. במעשה אחד הועיל בורג-הבן לדת היהודית יותר מכל מעשי אביו.

סבידור: רגע מביש

הכנסת

באחד הרגעים המבישים ביותר בכל תולדות הכנסת, ישב מנחם סבידור על הכס הרם של היו"ר, השתולל מזהם, וצעק על ח"כ תופיק טובי.

הנציג הקומוניסטי השמיע קריאות-ביניים נגד המיליטריזם. היתה זאת זכותו, הוא לא עבר את הגבול שנקבע על-ידי סקנדרליסטית מיקצועית כמו גאולה כהן, בשעת ההצגה של הקומדיה על פיגועי ימית. אך סבידור, יושב ראש של פרלמנט שיש בו יהודים וערבים, ציונים ואנטי-ציונים, התנגד כנשיא של פרלמנט בדמוקרטיה עממית. אני יושבראש של כנסת ציונית? צעק ואיים לגרש את טובי — כמו יו"ר ב-פרלמנט" ההונגרי אי הבלגרי, הצועק: זהו פרלמנט קומוניסטי!

היה זה אופייני למצבה של הכנסת כולה, אשר ירדה השנה למעמקים נוספים, והגיעה עד לשפל המדרגה.

במילחמת-הלבנון היא היתה חותמת-גומי לכל דבר. ביום השני של המילחמה הגישה סיעת חד"ש הצעת אי-אמון. היא נשארה בודדה במערכה, אף שחיש מהר הוכח כי מאות אלפי ישראלים מתנגדים למילחמה בפועל ובחריפות. כל הכנסת, מקיר אל קיר, התאחדה להצביע נגד ההצעה. בידעה היטב כי זוהי הצבעה בעד המילחמה, כדי לסלק כל ספק הכרזו מנחם בגין עצמו, שעה קלה לפני ההצבעה, כי הצבעה נגד ההצעה תהווה הצבעה בעד הממשלה ובעד מדינותיה. קרי: בעד המילחמה.

עשרת הצדקים בסדרם זו לא הצביעו נגד המילחמה, ואף לא נמנעו רישמת מהצבעה, אך לפחות, לא השתתפו בהצבעה. כנטיבות הנחונות היתה גם זאת הצבעה אמיצה. העשרה היו חבריה-כנסת יוסי שריד ממיסלגת-העבודה, שולמית אלזני מריצ, מרדכי וירשובסקי משיגור (שחברו, אמנון רובינשטיין, הצביע בעד המילחמה) ושיבעת חברי מפ"ם — אף שאחד מהם, אימרי רון, תמך במילחמה בפה מלא.

היתה חמונה עגומה נמשכה במשך המילחמה כולה. המערך שיחק מישחק נואל של אופוזיציה-מסעם, תמך במילחמה אך הסתייג מפרט זה או אחר. לצדדני אליבי בחו"ל. לא היה עוד שום קשר בין התמונה בציבור — שבה התנגד מייעט גדול וחשוב למילחמה בקיצוניות רבה, תוך הפגנות ומעשי-מחאה — ובין הכנסת, שבה גותרו רק שרידים אומללים של אופוזיציה.

משפט אוסטרובסקי-כהן: הפחדה

משפט

המישפט בישראל עמד השנה בצל מישפטו של אהרון אבן-חצירא. השר לשעבר, שזוכה בשנה שעברה מאשמות-שודח, הורשע השנה בעבירות של מירמה, גניבה הסרת-אמונים.

הרשעה חסרת-תקדים זו גרמה להתמומות על רקע עדתי, אוהדיו של השר צרחו, השתוללו, איימו וקיללו. המישטרה נאלצה להוציא את השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן ואת התובעות, פרקליטת-מחוז היר מרכז שרה פירזטה ועוזרתה הבכירה עדנה ארבל, מבית המישפט תחת מישמר מישטרתי כבד.

השופטת, אשר ישבה במישפט כדן-יחיד, היתה על כונת הסניגוריה בתחילתו. כאשר אשכנזיה וילידת-פולין, הציחה את רגשות השינאה והקיפוח העדתי בקרב אהדי השר, הבררים החמירו כפליים, כאשר — בעיקבות סליטת-פה אומללה של השופטת בלישכתה, שבה כינתה את השר "הטיפוס הזה" — ביקשו הסניגורים שלמה תופיה-כהן ורם בספי לסול אותה מלשבת בדיון.

במהלך המישפט נמצא חומר-נפץ של בלוגיהגו בחצר ביתה של השופטת, שיחות מאיימות הופנו אליה בטלפון, והוצבה עליה הגנה מיסטרית במשך כל המישפט. השופטת עמדה בלחצים וכתבה מסקדין שקול, שבו זיכתה את השר מעבירות אחדות שיחטו לו הרשיעה